

בבית המשפט העליון

בש"פ 587/19

לפני: כבוד השופט י' אלרון

העורר: מיכאל יהודה אלי עקנין

נגד

המשיב: היועץ המשפטי לממשלה

ערר על החלטת בית המשפט המחוזי בירושלים (כב' השופטת ח' מ' לומפ) בתה"ג 24844-09-18 מיום 22.1.2019

תאריך הישיבה: כ"ח בשבט התשע"ט (3.2.2019)

בשם העורר: עו"ד עזריאל פרידנברג

בשם המשיב: עו"ד תום כהן

החלטה

1. ערר על החלטת בית המשפט המחוזי בירושלים (השופטת ח' מ' לומפ) בתה"ג 24844-09-18 מיום 22.1.2019, בגדרה נדחתה בקשת העורר לעיון חוזר בהחלטת בית המשפט המחוזי (השופט ר' יעקובי) במ"ת 24858-09-18 מיום 25.11.2018 להורות על מעצרו עד למתן החלטה בעתירה להכריז עליו בר-הסגרה לצרפת.

רקע ותמצית הליכים קודמים

2. ביום 4.7.2017 הגישה ממשלת צרפת למדינת ישראל בקשה להסגיר לידיה את העורר על יסוד האמנה האירופית בענייני הסגרה (כ"א 17, 87) (נפתחה לחתימה ב-1957), כדי להעמידו לדין בגין ביצוע עבירות לפי סעיפים שונים לקוד הפלילי הצרפתי במסגרת שתי פרשיות שונות.

הפרשייה הראשונה עניינה בהונאת מע"מ רחבת היקף שאותה ביצע לכאורה העורר בצוותא חדא עם דוד בלומברג, שלגביו הוגשה בקשת הסגרה נפרדת (להלן יחדיו: השניים), תוך העלמת תשלומי מע"מ בסך כ-51 מיליון אירו מממשלת צרפת.

על פי הנטען, השניים שימשו כמנהליה של חברה שסחרה במכסות פחמן בהיקף נרחב (Muller Assets Holdings), תוך גביית מע"מ בגין העסקאות והימנעות מכוונת מהעברתו בפועל לרשויות המדינה בצרפת. במסגרת פרשייה זו מואשמים השניים בעבירות של הונאה בחבורה; הלבנת הון בנסיבות מחמירות; וכן קשירת קשר לפשע שעונשו 10 שנות מאסר.

הפרשייה השנייה עניינה בתרמית שביצע העורר כלפי חברת תקשורת צרפתית ולקוחותיה, אשר כתוצאה ממנה קיבלה חברת Solyweb שהייתה בבעלותו סך של כ-3,700,000 אירו. נטען כי העורר הבריח את הכספים מיד עם קבלתם אל מחוץ לחברה, באופן שהוביל לקריסתה. במסגרת פרשייה זו הואשם העורר בעבירות של הונאה ו"פשיטת רגל פלילית", עבירה לפי הקוד המסחרי הצרפתי, וביום 25.6.2014 אף הורשע בעבירות אלה, שלא בנוכחותו, ונדון ל-30 חודשי מאסר.

3. ביום 13.9.2018 נעצר העורר בהוראת קצין משטרה לפי סעיף 6 לחוק ההסגרה, התשי"ד-1954 (להלן: חוק ההסגרה), ובמקביל, הגיש המשיב לבית המשפט המחוזי בירושלים עתירה לפי סעיף 3 לחוק ההסגרה להכריז על העורר בר-הסגרה לצרפת.

4. בד-בבד עם הגשת העתירה הוגשה לבית המשפט המחוזי בקשה למעצרו של העורר עד למתן החלטה בעתירה, לפי סעיף 5 לחוק ההסגרה. טרם הדיון בבקשה הורה בית המשפט, לבקשת בא-כוח העורר, על עריכת תסקיר מעצר בעניינו.

5. בתסקיר המעצר אשר הוגש לעיונו של בית המשפט ביום 21.11.2018, העריך שירות המבחן כי "קיים סיכון להישנות התנהגות בעייתית ופורצת גבולות [מצד העורר – י' א'] בתחום המרמה, היכולה להתבצע אף מתוך החלופה".

כמו כן סבר שירות המבחן, בעקבות פגישה שערכה קצינת המבחן עם בני משפחתו וחברו של העורר, אשר הוצעו כמפקחים עבורו, כי אלה אינם מתאימים למשימת הפיקוח עליו. זאת, בין היתר, לנוכח הערכת שירות המבחן כי הם "תופסים את התנהלותו של [העורר – י' א'] כביטוי למשבר נקודתי-מצבי, ואינם ערים באופן מעמיק למשמעות נסיבות המעצר בכל הקשור למאפייניו האישיותיים והנגזר מהם בהקשר

לסיכון במצבו", וחרף התרשמות שירות המבחן כי מדובר ב"אנשים רציניים ונורמטיביים".

בסיכומם של דברים, הבהיר שירות המבחן כי לאור הסיכון במצבו של העורר ל"התנהלות שולית ובעייתית בתחום המרמה", ולנוכח הערכתו כי "יכולתו של פיקוח אנושי לבסס בפועל בקרה על התנהלותו ובחירותיו [של העורר – י' א'] מתוך החלופה, תהיה מוגבלת ביותר", אין בידו להמליץ על שחרור העורר ממעצר או על מעצרו בפיקוח אלקטרוני.

6. בהחלטתו מיום 25.11.2018 הורה בית המשפט המחוזי על מעצרו של העורר עד תום ההליכים בתה"ג 24844-09-18.

בהחלטתו הבהיר בית המשפט כי הצדדים לא נחלקו בשאלת קיומן של ראיות לכאורה, וקבע כי לגבי העורר מתקיימות עילות מעצר של מסוכנות וחשש להימלטות מן הדין, וזאת "בהינתן העבירות שבהן מדובר", כמו גם לנוכח תוכנו ה"שלילי" של תסקיר המעצר שהוגש בעניינו.

בית המשפט הוסיף וקבע כי לאור הימנעותו של שירות המבחן מלהמליץ על שחרורו של העורר לחלופת מעצר ולנוכח הערכתו כי גם מעצר בפיקוח אלקטרוני לא יסכון להפגת המסוכנות הנשקפת ממנו, אין מקום להורות על מעצרו של העורר בפיקוח אלקטרוני.

עוד ציין בית המשפט כי אין להורות על מעצרו של העורר באיזוק אלקטרוני בשלב זה – זמן קצר לפני מתן ההחלטה בעתירת ההסגרה, שכן אם תידחה הבקשה, ממילא ישוחרר העורר; ואם יוכרז בר-הסגרה, "ינתן משנה תוקף להמשך מעצרו".

7. בין לבין, ביום 3.1.2019 הכריע בית המשפט המחוזי (השופטת ח' מ' לומפ) בעתירת המשיב, והכריז על העורר בר-הסגרה לצרפת, בכפוף לזכאותו למשפט חוזר בעניין הפרשייה השנייה בצרפת. העורר ערער על החלטה זו לבית משפט זה, וערעורו עודנו תלוי ועומד.

8. העורר הגיש בקשה לעיון חוזר בהחלטתו של בית המשפט המחוזי בעניין מעצרו עד תום הליך ההסגרה המתנהל בעניינו, ובה עתר להורות על מעצרו בפיקוח אלקטרוני.

בבקשתו הלין העורר על כך שהחלטה על מעצרו ניתנה מבלי שהתקיים דיון של ממש בעניינו.

כמו כן טען העורר כי שגה בית המשפט המחוזי בקובעו כי בנסיבות העניין מתקיימות עילות מעצר של מסוכנות וחשש להימלטות מהדין, וכי החלטתו יוצרת יש-מאין הבחנה בין שלביו השונים של הליך הסגרה לעניין מעצרו של מבוקש, אשר אינה עולה בקנה אחד עם פסיקתו של בית משפט זה.

9. בהחלטה מושא הערר שלפניי דחה בית המשפט המחוזי את בקשת העורר לעיון חוזר, בהבהירו כי החלטתו הקודמת, אשר בה נבחנו כלל טענותיו של העורר, ניתנה לאחר קיום דיון ושמיעת טענות הצדדים ועל יסוד תסקיר מעצר, וכי על החלטה זו לא הוגש ערר.

עוד קבע בית המשפט בהחלטה כי לא עלה בידי העורר להצביע על כך שחלוף הזמן הקצר ממועד מתן החלטתו הקודמת הביא עמו שינוי נסיבות רלוונטי מלבד הכרזתו בר-הסגרה, והוסיף כי עובדה זו מלמדת דווקא על כך ש"המטוטלת נעה לחובתו", כלשון ההחלטה.

טענות העורר

10. בערר שלפניי שב ומעלה העורר את טענותיו כפי שנטענו בפני בית המשפט המחוזי. בכלל זה טוען העורר כי אין יסוד לקביעת בית המשפט המחוזי בדבר קיומו של חשש להימלטות מן הדין, וזאת מאחר שהעורר לא נמלט ממדינת ביצוע העבירות, אלא עלה לישראל והשתקע בה, ובשים לב לכך שהוא מנהל אורח חיים "שקוף לגמרי", כהגדרתו, מזה 13 שנים.

עוד משיג העורר על קביעת בית המשפט המחוזי שלפיה העובדה שהוכרז בר-הסגרה פועלת לחובתו, בסברו כי קביעה זו אינה עולה בקנה אחד עם ההלכה הפסוקה בעניין זה.

בנוסף טען העורר כי נסיבות עניינו, ובכללן היותו "אדם נורמטיבי" ובעל משפחה, מצדיקות להורות על מעצרו בפיקוח אלקטרוני. כתימוכין לטענתו הפנה העורר

למספר מקרים שבהם הורה בית-משפט זה על מעצרו של מבוקשי הסגרה באופן זה, חרף היותם חמורים יותר בנסיבותיהם מעניינו.

11. מנגד, המשיב סבור כי יש לדחות את הערר. במהלך הדיון חזרה באת-כוח המשיב על טעמיה כפי שנטענו בפני בית המשפט המחוזי, והוסיפה כי משלא הוגש ערר על החלטת המעצר המקורית שנתן בית המשפט המחוזי, בדין נקבע כי אין מקום לעיין מחדש בהחלטה זו.

עוד נטען כי משהוכרו העורר בר הסגרה מקבלים הנימוקים להותרתו במעצר מאחורי סורג ובריח משנה תוקף, וכי מכל מקום, בנסיבות העניין, לנוכח עוצמתן של עילות המעצר ולאור תסקיר המעצר שהוגש בעניינו של העורר, לא ניתן להסתפק במעצרו בפיקוח אלקטרוני.

דיון והכרעה

12. לאחר עיון בערר על נספחיו ושמיעת טענות הצדדים בדיון שנערך לפניי, הגעתי לכלל מסקנה כי דין הערר להידחות.

13. תחילה יש להבהיר כי על אף שעסקינן בערר על החלטתו של בית המשפט המחוזי מיום 22.1.2019 לדחות את בקשתו לעיון חוזר, עיון בערר מעלה כי למעשה הוא מכוון בעיקרו כלפי החלטת בית המשפט המחוזי מיום 25.11.2018 להורות על מעצרו עד למתן החלטה בעתירה להכריז עליו בר-הסגרה לצרפת.

אלא שלפי סעיף 53(ג) לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה – מעצרים), התשנ"ו-1996 (להלן: חוק המעצרים), אשר חל גם על הליכי מעצר כבעניינו מכוח סעיף 1(ג) לחוק (ראו: בש"פ 1496/09 אברג'יל נ' היועץ המשפטי לממשלה, פסקה 12 (10.3.2009)), המועד להשגה על החלטה זו חלף זה מכבר, והעורר לא הצביע על הארכת מועד שניתנה בעניינו. במצב דברים זה, יש להידרש רק להיבטיו של הערר אשר קשורים במישרין להחלטתו המאוחרת של בית המשפט המחוזי בבקשה לעיון חוזר.

14. במישור זה, מקובלת עליי קביעתו של בית המשפט המחוזי כי בקשתו של העורר לעיון חוזר אינה באה בגדרי אמות המידה הקבועות בסעיף 52(א) לחוק המעצרים. בפרט, הבקשה הוגשה בחלוף פחות מחודשיים ממתן החלטת המעצר בעניינו של העורר – פרק זמן מצומצם שאין בו, לטעמי, כדי להצדיק כשלעצמו עיון חוזר בנסיבות העניין (והשוו: 14).

בש"פ 2466/17 בלומברג נ' היועץ המשפטי לממשלה (9.4.2017).

כמו כן, העורר לא הצביע על עובדות חדשות שנתגלו מאז מתן החלטת המעצר בעניינו או על שינוי בנסיבות, למעט ההכרזה עליו בר-הסגרה לצרפת. אלא שהנסיבה האחרונה פועלת דווקא לחובתו של העורר, שכן בית משפט זה כבר חזר ופסק כי משהוכרז אדם בר-הסגרה, "החשש הטבעי להימלטות הוא רב יותר" (וראו בש"פ 1163/11 פרקופץ נ' מדינת ישראל, פסקה טו (7.3.2011); בש"פ 5745/16 בן משה נ' מדינת ישראל, פסקה 8 (4.8.2016)).

15. על אף שלטעמי די בכך כדי להצדיק את דחיית הערר שלפניי, אעיר, בבחינת למעלה מן הצורך, כי לא מצאתי ממש אף ביתר טענותיו של העורר.

16. אמנם, כטענת בא-כוח העורר, מסגרת השיקולים הרלוונטיים להליך מעצר לצרכי הסגרה דומה בעיקרה לזו הקיימת בהליך מעצר רגיל, ובפרט נכון הדבר לגבי ערך ההגנה החוקתית על חירותו של אדם, שאינו משתנה לפי אופיו וסיווגו של ההליך הנדון.

ואולם, הלכה היא כי כאשר מדובר בהליך מן הסוג הראשון, עילת המעצר שעניינה בחשש להימלטות מן הדין מקבלת "משקל סגולי" מיוחד, אשר קשור באופיו הייחודי של הליך ההסגרה, הטומן בחובו חשש מובנה וטבעי להתחמקות המבוקש מן הדין, ובצורך להבטיח את מימוש התחייבויותיה הבינלאומית של מדינת ישראל (וראו: בש"פ 500/86 פרידמן נ' היועץ המשפטי לממשלה, פ"ד מ(2) 797 (1986); בש"פ 6348/09 אוזיפה נ' מדינת ישראל, פסקה 8 (19.8.2009); בש"פ 7269/14 פלוני נ' היועץ המשפטי לממשלה, פסקה 15 (9.11.2014)).

עוד נקבע בפסיקתנו כי משקל מיוחד זה משפיע על נקודת האיזון בין השיקולים והערכים הצריכים לעניין, ולעתים אף עשוי להצדיק את מעצרו של מבוקש גם אם על פי דיני המעצר הכלליים היה מקום לשחררו לחלופת מעצר (ראו: בש"פ 67/80 אורנשטיין נ' מדינת ישראל, פ"ד לד(3) 500 (1980); בש"פ 9336/01 כהן נ' היועץ המשפטי לממשלה, פ"ד נו(2) 289, פסקה 3 (2001); בש"פ 4644/16 היועץ המשפטי לממשלה נ' פלונית (5.10.2016)), ויפים לעניין זה דברים שנאמרו על-ידי השופטת א' פרוקצ'יה באחת הפרשות:

"בהליך מעצר רגיל, מירווח הסיכון שניתן לקחת בשל חשש להתחמקות הנאשם מהדין (או שיבוש אחר בניהול

המשפט) גדול ממירווח הסיכון הסביר שניתן לקחת
בהליך הסגרה" (בש"פ 725/09 היועץ המשפטי לממשלה
נ' אברג'יל, פסקה 18 (30.1.2009).

17. ביישומם של דברים, אני סבור כי עילות המעצר שעניינן בחשש מהימלטות מן
הדין ובקיומה של מסוכנות הן בעלות משקל ממשי בנסיבות המקרה שלפניי.

באשר לקיומו של חשש מהימלטות; אמנם, המשיב לא טען כי העורר נמלט
מצרפת לאחר ביצוע העבירות מושא בקשת ההסגרה, ואף אינו חולק על כך שמזה למעלה
מעשור מרכז חייו של העורר הוא בישראל, בה הוא מתגורר עם בני משפחתו.

ואולם, יש ליתן משקל מכריע לכך שעל-פי עתירת המשיב ובקשת המעצר
שהוגשה יחד עמה, מעשיו הנטענים של העורר במהלך הפרשייה הראשונה בוצעו
בתחום רב ועל דרך של מרמה. על-פי הנטען, העבירות נעברו תוך שימוש ב"חברות
קש" בין-לאומיות במטרה לטשטש את עקבות התרמית; ביצוע עסקאות והעברות כספים
מהירות בין מדינות; ואף בדיית דמותו של אדם בשם "Pierre Vedel" ורישומו כבעל
המניות הבלעדי ומנהלה של חברת MAH, אשר נוהלה בפועל על ידי העורר ובלומברג,
תוך ביצוע פעולות שונות לשם חיזוק אמינותה של הדמות למול הרשויות, ובכלל זה
שימוש בתעודת זהות מזויפת – באופן אשר עשוי ללמד לכאורה על כך שבדיית זהויות
אינה זרה לעורר.

לכך מתווספת העובדה שהעורר ניצב בפני תקופת מאסר ממושכת היה ויורשע
– שכן העונש המרבי הקבוע בצדה של כל אחת מן העבירות המיוחסות לעורר במסגרת
הפרשייה הראשונה הוא 10 שנות מאסר – עובדה אשר יוצרת עבורו תמריץ ממשי
להימלטות מן הדין.

אשר למסוכנות הנשקפת מן העורר, אני סבור כי זו נלמדת לא רק מאופיין
ומנסיבות ביצוען של העבירות המיוחסות לו, עבירות אשר בוצעו בהיקפים כספיים
עצומים, אלא גם מהתרשמותו השלילית של תסקיר המבחן מהעורר, כפי שבאה לידי
ביטוי בתסקיר המעצר, שבו הושם דגש על נטייתו של העורר "לקחת סיכונים ואף [...]
לטשטש לעצמו [את – 'א' משמעותן הפלילית של בחירותיו]", כמו גם על יכולתו
להתנהל בדפוסי הסתרה ומניפולטיביות אף מול משפחתו לאורך זמן".

18. בנסיבות אלה, לנוכח עוצמתן של עילות המעצר ובשים לב להערכתו של שירות
המבחן כי לא ניתן להפיג את המסוכנות הנשקפת מהעורר באמצעות איזוק אלקטרוני אף

בפיקוח המפקחים שהוצעו, אני סבור כי לא נפל פגם בקביעתו של בית המשפט המחוזי ולפיה לעת הזו, יש להותיר את העורר במעצר מאחורי סורג ובריח.

19. אשר על כן, הערר נדחה.

ניתנה היום, ב' באדר א' התשע"ט (7.2.2019).

ש ו פ ט